

DCAF

a centre for security,
development and
the rule of law

ЦЕНТР РАЗУМКОВА

RAZUMKOV CENTRE

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

МОНІТОРИНГ ВИКЛИКІВ УРЯДУВАННЮ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

MONITORING UKRAINE'S SECURITY GOVERNANCE CHALLENGES

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА ПОЛІТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

за результатами
Дев'ятої міжнародної конференції
“Реформи сектору безпеки України:
здобутки, уроки та
плани на перспективу”
10-11 жовтня 2017р., Київ

KEY ISSUES AND POLICY RECOMMENDATIONS

by The Ninth
International Conference
“Ukraine's Security Sector Reform:
Accomplishments
and Plans”
10-11 October 2017, Kyiv

конференція

9

conference

КИЇВ-2017 | KYIV-2017

DCAF
a centre for security,
development and
the rule of law

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

МОНІТОРИНГ ВИКЛИКІВ УРЯДУВАННЮ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА ПОЛІТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

за результатами Дев'ятої міжнародної конференції
“Реформи сектору безпеки України:
здобутки, уроки та плани на перспективу”

10-11 жовтня 2017р., Київ

Редактори: Філіпп Флурі, Олексій Мельник
Літературні редактори:
Алла Чернова, Максим Бугрій, Річард Штайн, Назлі Єлдрім
Коректор: Олександра Бритоусова
Дизайн і макет: Тетяна Овсяник, Олександр Шаптала

У цьому виданні опубліковані основні висновки та політичні рекомендації за результатами Дев'ятої міжнародної конференції “Реформи сектору безпеки України: здобутки, уроки та плани на перспективу”.

Україна в надзвичайно складних, кризових умовах досягла суттєвого прогресу у зміцненні національних оборонних спроможностей та розвитку системи забезпечення національної безпеки. Це стало можливим завдяки спільним зусиллям держави та суспільства, а також безпрецедентному рівню зовнішньої підтримки з боку західних держав, міжнародних структур і недержавних організацій.

Конференція стала підсумковим публічним заходом дворічного проекту, метою якого було створення різнопланових можливостей сприяння реформуванню та розвитку демократичного урядування в секторі безпеки і оборони України. Завданням Конференції було не стільки підбиття підсумків проекту, скільки намір оцінити результати реформування сектору безпеки, звірити їх із задекларованими три роки тому стратегічними цілями, ідентифікувати найбільш проблемні аспекти та запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Зазначена проблематика стала предметом обговорення широкого кола учасників – представників органів влади, громадянського суспільства, наукових кіл, міжнародних організацій та ЗМІ.

Оцінки, висновки і пропозиції, висловлені учасниками Конференції, не обов'язково збігаються з офіційними позиціями Женевського центру демократичного контролю над збройними силами (DCAF), Центру Разумкова та Уряду Королівства Нідерландів.

Публікація здійснена в рамках спільного проекту DCAF і Центру Разумкова “Моніторинг викликів урядуванню в секторі безпеки України” за фінансової підтримки Королівства Нідерландів.

“РЕФОРМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ЗДОБУТКИ, УРОКИ ТА ПЛАНИ НА ПЕРСПЕКТИВУ”

Дев'ята конференція, 10-11 жовтня 2017р., Київ

Основні висновки та політичні рекомендації¹

I. КОНТЕКСТ

У складних обставинах Україна досягнула помітних успіхів у зміцненні національного оборонного потенціалу та розвитку системи національної безпеки, що стало можливим завдяки спільним зусиллям українського уряду й суспільства та безпрецедентному рівню зовнішньої підтримки з боку західних гравців: окремих держав, урядових і неурядових організацій. Водночас, залишається чимало проблем, пов'язаних, насамперед, із системою демократичного цивільного нагляду за сектором безпеки і оборони.

Реформування сектору безпеки в Україні відбувається в контексті масштабного реформування економіки, децентралізації державного урядування, боротьби з корупцією – того, що має безпосередній вплив на рівень безпеки людини, суспільства та держави.

Дев'ята конференція, завдяки якій з'явилися ці рекомендації, стала останньою в серії заходів, проведених у рамках проекту “Моніторинг викликів урядуванню в секторі безпеки України”. Цілями проекту було створення різнопланових можливостей сприяння реформуванню та розвитку демократичного урядування у секторі безпеки і оборони України.

Цей захід мав не лише підсумувати результати проекту, але й оцінити досягнення України в реформуванні сектору безпеки та розглянути, як ці досягнення узгоджуються зі стратегічними завданнями проекту; а саме – виявити найпроблемніші напрями реформ і запропонувати їх практичне вирішення.

¹ Основні висновки та політичні рекомендації підготовлені за результатами виступів і дискусій учасників. Деякі з них є суперечливими не лише стосовно положень офіційних документів, але й між собою. Водночас, автори публікації вважають за необхідне максимально представити їх у цьому виданні з метою об'єктивної ілюстрації характеру дискусій, наявності в експертному дискурсі іноді полярних пропозицій, які можуть не відповідати загальноприйнятним підходам сьогодні, але мають шанси, за певних умов, знайти своє відображення в офіційній політиці в майбутньому.

Дев'ята конференція зібрала представників міністерств і відомств сектору безпеки, громадянського суспільства, наукових кіл та ЗМІ. Обговорені питання, а також політичні рекомендації, запропоновані під час сесій і робочих груп, наведені нижче. Проект реалізовано за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів.

Обговорені питання розбиті за темами Конференції у наступному розділі, де узагальнені головні моменти та політичні рекомендації, запропоновані учасниками чи доповідачами під час заходу.

Оцінки, висновки та рекомендації у цьому виданні належать учасникам та організаторам Конференцій і не обов'язково відбивають позицію DCAF, Центру Разумкова чи Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів.

II. ОСНОВНІ ПИТАННЯ

Реформи оборонного сектору – стан, досягнення та виклики

- Масштаб оборонної реформи в Україні – безпрецедентний. У стратегічному документі з оборонної реформи викладені п'ять стратегічних цілей, 28 оперативних цілей та 379 відповідних заходів².
- У рамках триваючих реформ на 30% була змінена структура Генерального штабу. До пріоритетних питань зараз належать удосконалення можливостей територіальної оборони, відбудова та розвиток ВМС, інвестиції у військові резерви та перепідготовку кадрів, а також підвищення морального духу військовослужбовців.
- Пріоритетом залишається професіоналізація армії. На військову службу за контрактом до ЗС України було прийнято близько 70 тис. осіб у 2016р. та близько 28 тис. осіб – за дев'ять місяців 2017р.
- Одним з головних досягнень оборонної реформи став перехід від однорічного до трирічного оборонного планування. Це важливий крок у забезпеченні ефективного використання ресурсів. Відповідно, військові запровадили підхід “планування на основі спроможностей”, за яким можливості оцінюють у дев'яти різних категоріях: забезпечення готовності; співробітництво у сфері безпеки і оборони; розгортання та мобільність військ; застосування; забезпечення; керівництво та управління; захист і живучість; розвідка; воєнно-політичне керівництво та управління ресурсами.
- Військові багато зробили для оборонного планування, розробляючи документи та готуючи персонал. Предмети оборонного менеджменту дедалі ширше включаються до програм підготовки офіцерів. Крім того, окремі офіцери відряджаються за кордон (переважно до США та Великої Британії) на короткострокові курси з оборонного планування.
- У рамках триваючої оборонної реформи розвиваються мережеві можливості. Мережеві можливості фактично означають забезпечення засобів, завдяки яким усі частини на полі бою мають доступ до передачі даних і спільне

² Стратегічний оборонний бюлетень України. Введено в дію Указом Президента України №240 від 6 червня 2016р.

уявлення про ситуацію. Мережеві можливості передбачають делегування повноважень і координацію використання сил різними засобами. Для цього військові запровадили і продовжують запроваджувати ряд технологій, включно з безпіотною авіацією, що забезпечує передачу інформації в реальному режимі часу, а також можливості зв'язку та сповіщення для військовослужбовців.

- Створення мережевих можливостей важливе також для протидії загрозам “гібридного” тероризму та агресії, що не мають територіальних кордонів.

Служба безпеки України (СБУ) – стан реформ, досягнення та виклики

- У грудні 2015р. була створена Міжнародна консультативна група (МКГ) для допомоги СБУ в розробці концепції реформ. Концепція реформ була підготовлена та передана до Адміністрації Президента в серпні 2016р. Підготовлений також відповідний План дій з її виконання, але без затвердження Концепції реформ повнота та терміни здійснення реформ стають дедалі більш проблематичним. Через зволікання з ухваленням стратегічних документів, терміни здійснення реформ, імовірно, будуть перенесені на 2023р.
- Головні питання, що стосуються реформування СБУ:
 - СБУ зараз має широкі повноваження досудового слідства. З продовженням реформ слідчі функції СБУ мають бути суттєво обмежені.
 - СБУ і надалі боротиметься з міжнародною організованою злочинністю та корупцією, що несуть пряму загрозу національній безпеці. Усі інші функції протидії злочинності будуть передані іншим відомствам сектору безпеки. Але передача правоохоронних повноважень відбудеться лише після того, як повністю дієздатними стануть інші правоохоронні відомства (зокрема, Державне бюро розслідувань та Національне антикорупційне бюро України).
 - Концепція реформ також передбачає, що керівника СБУ не призначатимуть після виборів Президента, щоб СБУ могла діяти, не побоюючись звільнення після президентських виборів.
 - Зараз СБУ бере активну участь у бойових діях і допоміжних операціях на Сході України. Тому демілітаризація СБУ в короткостроковій перспективі не вважається можливою.
 - Проект закону про національну безпеку України передбачає створення незалежного механізму нагляду за сектором безпеки. Такий механізм, за умови його ефективного функціонування, значно допоміг би демократичному цивільному нагляду за сектором безпеки. Повноваження та функції механізму мають бути врегульовані окремими підзаконними актами.
- Значним досягненням реформи СБУ є поява першого публічного звіту. Це важливий крок до прозорості, який має допомогти формуванню суспільної довіри до організації.

До найпомітніших викликів реформуванню СБУ належать триваюча військова агресія та слабкість інших правоохоронних органів.

Кібербезпека – останні події та пріоритети на майбутнє

- Україна зіткнулась з різними формами “гібридної” агресії з боку Російської Федерації, включаючи спроби втручання у президентські вибори, а також кібератаки на інфраструктуру електростанцій.
- З метою протидії масштабним нападам на важливі об’єкти інфраструктури була ухвалена Стратегія кібербезпеки України. Важливим кроком реалізації Стратегії стало створення Національного координаційного центру кібербезпеки в червні 2016р., як робочого органу Ради національної безпеки і оборони³.
- У вересні 2017р. було ухвалено новий закон, який забезпечує правову базу для кіберстратегії та відповідних механізмів координації. Закон чітко визначає компетенцію різних органів, а також дає основу для застосування заходів захисту важливих об’єктів інфраструктури та фінансових установ.
- Передбачається, що, завдяки змінам у правовій базі та новому механізму координації, українські правоохоронні та безпекові відомства зможуть краще реагувати на кіберзагрози.

Нагляд за сектором безпеки – досягнення та виклики

Верховна Рада України

- Останніми роками відносини між відомствами сектору безпеки та відповідними парламентськими комітетами дещо покращилися, незважаючи на продовження практики неучасті керівників відомств у комітетських слуханнях. Позитивним кроком є призначення Генеральним штабом офіцера зв’язку з Верховною Радою.
- Політичні заяви на підтримку реформ з боку народних депутатів лунають постійно. Однак ці заяви часто не підкріплені конкретними діями, оскільки ті, кого задовольняє *status quo*, досі в більшості, на відміну від прогресивно налаштованих депутатів.
- Неефективність реалізації повноважень Парламенту з контролю бюджету відомств сектору безпеки, застосування бюджетних інструментів парламентського контролю над силовими структурами суттєво обмежена недостатнім доступом до інформації.

Організації громадянського суспільства

- Слід визнати внесок організацій громадянського суспільства та аналітичних центрів у процес реформ в Україні. Публічні заходи, подібні до проведених у рамках цього проекту, сприяють усвідомленню змісту та необхідності цивільного демократичного контролю українською владою та, як наслідок, упровадженню міжнародних принципів і стандартів.

³ Стратегія кібербезпеки України затверджена Указом Президента України №96 від 15 березня 2016р.

- Однак участь громадянського суспільства в нагляді за сектором безпеки залишається не безпроблемною. Попри успіхи зі створення відповідних механізмів нагляду, розробку рекомендацій, проблемою залишається їх застосування. Наприклад, рекомендації з демілітаризації СБУ були підготовлені Громадською радою при СБУ ще за часів Президента В.Ющенка. Однак, навіть підтримка європейських партнерів не переконала владу в необхідності їх врахування. Тим не менш, Громадська рада при СБУ досягла обмежених успіхів у нагляді за системою підготовки кадрів СБУ, а також у забезпеченні соціальних гарантій службовців та їх родин.
- У 2017р., завдяки активному залученню представників громадянського суспільства до процесу обрання керівника НАБУ були забезпечені відповідні рівні якості та прозорості процедур добору, критеріїв відповідності та розгляду заявок. Це – позитивний приклад практики участі громадянського суспільства в нагляді за сектором безпеки.
- Ще один приклад доброї практики – створення української “Ліги оборонних підприємств” як платформи, що включає представників приватних військових компаній та організацій громадянського суспільства, що займаються обороною.
- Окремими організаціями громадянського суспільства, що беруть активну участь у нагляді на секторі оборони, були підготовлені типові законопроекти з підвищення прозорості оборонного бюджетування та закупівель. Законопроекти були направлені до РНБО, Адміністрації Президента та відповідних міністерств, але жодної реакції чи практичних дій влади не було.

ЗМІ

- У сучасних умовах розвитку цифрових інформаційних технологій дедалі важче розрізняти факти від пропаганди, особливо, якщо вона створюється спецслужбами держави-агресора.
- Одним з яскравих прикладів ефективної протидії громадянського суспільства є український неурядовий проект “*STOPFAKE*”, завдяки якому аудиторія отримала можливість виявлення неправдивої інформації (фейків) у конкретних новинах, а також для формування власної думки стосовно джерел новин, яким не слід довіряти або бажано ігнорувати.
- Крім протидії пропаганді, Україна почала активно розвивати засоби стратегічної комунікації. У рамках цих зусиль Уряд навчає держслужбовців основам стратегічної комунікації та співпраці зі ЗМІ з метою проведення ефективної інформаційної політики.

Міжнародна допомога реформуванню сектору безпеки в Україні – досягнення та виклики

НАТО

- 2017р. позначився інтенсифікацією політичного діалогу високого рівня між Україною і НАТО, на важливості якого Генеральний секретар НАТО наголосив у своєму зверненні до Парламентської асамблеї НАТО в Бухаресті (жовтень 2017р.).
- Допомога НАТО реформуванню сектору безпеки триває на різних рівнях:
 - Посилюється практична співпраця у рамках трастових фондів. Трастовий фонд з кібернетичного захисту дозволив закупити необхідне обладнання для зміцнення національних спроможностей. Крім того, завдяки трастовим фондам стали можливими поставки медичного обладнання та здійснення заходів з реабілітації поранених бійців, у т.ч. підготовки українських фахівців з питань медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців.
 - Відновлена діяльність Спільної робочої групи з економічної безпеки Україна-НАТО. Важливим успіхом цієї Робочої групи є кодифікація української оборонної промисловості в системі закупівель НАТО.
 - Налагоджена конструктивна співпраця радників НАТО з українськими партнерами у сфері вдосконалення вітчизняної нормативно-правової бази.

Консультативна місія Європейського Союзу (КМЄС) в Україні

- КМЄС дедалі активніше реалізує свій мандат не лише стосовно стратегічних консультацій, але й надання практичної підтримки заходів з реформування цивільного сектору безпеки.
- Ухвалення стратегічних документів з реформування правоохоронної діяльності було важливим досягненням. Вище керівництво Національної поліції розуміє стратегічні цілі та потреби реформ. Однак, найбільшою проблемою їх виконання є брак взаєморозуміння між стратегічною та оперативною ланкою в українських правоохоронних відомствах. Для досягнення успіху, цілі та пріоритети реформ повинні сприйматися та підтримуватися керівниками середньої ланки. Тому КМЄС поширила свою діяльність на регіони і продовжує навчати керівництво всіх рівнів з метою створення мережі майбутніх керівників, налаштованих на реформи.
- КМЄС продовжує співпрацювати з Національною поліцією та Державною прикордонною службою у виробленні концепцій відповідних інституційних реформ. Хоча цей процес зустрічає певний спротив, позитивом є сам факт початку консультацій.
- КМЄС приділяв і приділяє головну увагу питанням верховенства права в більш широкому контексті, зосереджуючись на забезпеченні підзвітності поліції та кримінальної юстиції.

III. ПОЛІТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Під час обговорення головних проблемних питань і викликів доповідачі та учасники Конференції запропонували ряд політичних рекомендацій. Наведені нижче рекомендації відповідають тематичній структурі попереднього розділу.

Реформи сектору оборони – стан, досягнення, виклики

- Сектор оборони в сучасному стані об'єктивно не спроможний реагувати на всі форми “гібридних” викликів майбутнього. Україні слід розпочати роботу над підготовкою концепції організації сектору безпеки на довгострокову перспективу, більш активно запроваджувати нові підходи, зокрема, створення мережових спроможностей.
- Для підтримання морального клімату у військових колективах, підвищення рівня мотивації військовослужбовців слід забезпечити виконання соціальних гарантій, насамперед, стосовно забезпечення житлом та соціального захисту сімей.
- Слід невідкладно прийняти Закон “Про національну безпеку”. Правова база з чітким розподілом ролей та обов'язків у секторі безпеки дозволить підвищити ефективність оборонного планування.
- Процес оборонних закупівель не повинен бути надмірно засекреченим. У США засекречено лише близько 25% відповідної інформації. Україні треба переглянути правила секретності оборонних бюджетів, контактів і процесу закупівель, забезпечивши розумний баланс між інтересами національної безпеки та вимогами транспарентності. Ці принципи передбачено у Стратегічному оборонному бюлетені (Оперативна ціль 2.5), які ще належить реалізувати.
- Процеси оборонних закупівель повинні максимально здійснюватися безпосередньо у виробників, без участі посередників.

Служба безпеки України – стан реформ, досягнення, виклики

- Слід невідкладно ухвалити концепцію реформування СБУ, що дасть можливість остаточного узгодження проекту Плану дій і початку його імплементації. Справжній прогрес у здійсненні реформ можливий лише після схвалення стратегічних документів.
- Україні слід визначитися з планами демілітаризації СБУ після завершення конфлікту на Сході. Водночас, слід зазначити, що деякі країни Європи зберігають військові звання у своїх розвідувальних службах, що йде у розріз із стандартами найбільш передових країн ЄС.
- Для нагляду за здійсненням реформ на основі згаданого вище Плану дій вважається доцільним створення моніторингової групи у складі українських і міжнародних експертів.
- Слід критично переглянути доцільність набору випускників середніх шкіл для навчання в Академії СБУ. Було б ефективніше набирати випускників університетів різних спеціальностей і потім давати їм спеціальну підготовку.

Нагляд за сектором безпеки – досягнення та виклики

Верховна Рада України

- Потребують покращення парламентська дисципліна та процедури, особливо присутність народних депутатів на сесіях. Правила та процедури створення парламентських комітетів мають забезпечувати уникнення конфлікту інтересів. Якщо депутат має комерційний інтерес у певній сфері, йому не слід дозволяти бути членом комітету, що розробляє законодавство для цієї сфери.

Організації громадянського суспільства

- Процес добору членів громадських рад, особливо до громадських рад при спецслужбах, повинен реалізуватися прозоро, але на конкурентних засадах. Невід’ємним критерієм членства у громадських радах повинен бути відповідний фаховий рівень у сфері діяльності підконтрольного державного органу (оборона, контррозвідка, розвідка тощо).

Міжнародна допомога реформуванню сектору безпеки в Україні – досягнення та виклики

- Україна поставила перед собою амбітну мету – досягти стандартів НАТО до 2020р. Досягнення цієї мети є можливим лише за умови успішної реалізації задекларованих реформ.
- Необхідно постійно враховувати бюджетні та інші обмеження міжнародних організацій та донорів. Для забезпечення успіху та незворотності реформ критично важливими є оптимізація міжнародної допомоги, підвищення відповідальності і, найголовніше, ефективна співпраця донорів та української влади.

DCAF
a centre for security,
development and
the rule of law

RAZUMKOV CENTRE

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

MONITORING UKRAINE'S SECURITY GOVERNANCE CHALLENGES

KEY ISSUES AND POLICY RECOMMENDATIONS

by the Ninth

International Conference

“Ukraine’s Security Sector Reform: Accomplishments and Plans”

10-11 October 2017, Kyiv, Ukraine

KYIV-2017

Editors: Philipp H. Fluri, Oleksiy Melnyk, Nazli Yildirim
Co-editors: Eden Cole, Claudia Micciché
Copy Editors: Richard Steyne, Valeriya Klymenko
Design and Layout: Tetyana Ovsyanyk, Oleksandr Shaptala

This publication offers the Key Issues and Policy Recommendations based on the results of the Ninth International Conference “Ukraine’s Security Sector Reform: Accomplishments and Plans”.

Ukraine, in challenging circumstances, has made significant achievements in strengthening its national defence capabilities and developing its national security system. This has been possible due to the joint efforts of the Ukrainian government and society, and the unprecedented level of external support provided by Western entities: individual states, governmental and non-governmental organisations alike.

The Ninth Conference was the last among a series of events held in the framework of the two-year project, which goals were to develop multi-dimensional opportunities to support reform efforts and assist in the development of democratic governance in the Ukrainian security sector. The final event aimed not only to summarise the results of the project, but also to assess Ukraine’s SSR achievements, and also to examine how such achievements align with the strategic objectives of the project; namely, to identify the most problematic reform areas.

General assessments, conclusions and proposals are those of the participants and contributors and do not necessarily coincide with the positions of DCAF, the Razumkov Centre or the official position of the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Publication was made possible in the framework of the joint DCAF-Razumkov Centre Project “Monitoring Ukraine’s Security Governance Challenges” sponsored by the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

MONITORING UKRAINE'S SECURITY GOVERNANCE CHALLENGES

Conference 9: "Ukraine's Security Sector Reform: Accomplishments and Plans"

10-11 October 2017, Kyiv, Ukraine

Key Issues and Policy Recommendations¹

I. CONTEXT

In challenging circumstances, Ukraine has made significant achievements in strengthening its national defence capabilities and developing its national security system, albeit with major caveats still remaining over the oversight framework for the defence and security sector. This has been possible due to the joint efforts of the Ukrainian government and society, and the unprecedented level of external support provided by Western entities: individual states, governmental and non-governmental organisations alike.

At the same time, security sector reform (SSR) in Ukraine is taking place in the context of wider economic reform, decentralization, and anti-corruption measures – areas that directly affect the security of individuals, society and state.

The ninth conference, to which these recommendations owe their existence, was the last among a series of events held in the framework of the Project "Monitoring Ukraine's Security Governance Challenges". The project's goals were to develop multi-dimensional opportunities to support reform efforts and assist in the development of democratic governance in the Ukrainian security sector.

The final event aimed not only to summarise the results of the project, but also to assess Ukraine's SSR achievements, and also to examine how such achievements align with the strategic objectives of the project; namely, to identify the most problematic reform areas and suggest practical solutions to them.

¹ General assessments, conclusions and proposals are those of the participants and contributors. Some of the statements and recommendations are contradictory not only with the official documents, but even to each other. However the authors of the publications consider it worth to present them as a demonstration of a nature of discussions, the presence of the polarity of expert opinions and approaches, which do not correspond with the generally accepted ones today, but may find their way into policy documents in the future

The ninth conference brought together representatives of ministries, security sector agencies, civil society, academia and media. Key issues discussed and policy recommendations proposed during sessions and working groups are presented below. The project was implemented with the financial support of the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands.

The issues discussed at the conference are thematically categorised in the following section, reflecting a summarised version of the key points and policy recommendations raised by different participants and/or speakers at the event.

The assessments, conclusions and recommendations included in this report are those of the participants and contributors to the conferences; and as such, do not necessarily reflect the position of DCAF, the Razumkov Centre or the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands.

II. KEY ISSUES

Defence Sector Reforms – Status, Achievements, and Challenges

- The scale of defence reform in Ukraine is unprecedented. The Strategic Defence Reform paper lays out five primary goals, twenty-eight subgoals and 379 corresponding activities.
- In the framework of ongoing reforms, thirty per cent of the structure of the General Staff has undergone changes. Currently, priority issues include improving territorial defence capabilities, rebuilding and expanding the Navy, investing in military reserves and personnel development, as well as increasing the morale of servicemen.
- Army professionalisation continues to be high on the agenda. As of publication, in 2017, 30 000 servicemen have been contracted.
- One of the major achievements of defence reforms is the move from one to three-year defence planning, a significant step for ensuring the effective use of resources. In this context, the Military has adopted a 'capability-based planning' approach, which assesses capabilities in nine different categories: force support, preparation, projection, engagement, sustainability, command and control, protection, information, and corporate management.
- The Military has significantly invested in defence planning through developing guidelines and training officers. Defence management related topics will be further incorporated into the curriculum of the Academy. In addition, selected officers are sent abroad (mainly to the US and the UK), for short courses on defence planning.
- As part of the ongoing defence reforms, the Military is developing Network Centric Capabilities (NCC). NCC essentially concerns the provision of means to ensure that all battlefield units are accessible to data transmission and develop shared situational awareness. NCC envisages the delegation of competencies and the coordination of the use of force via a variety of means. In this regard, the Military has adopted, and continues to adopt, a number of technologies, including autonomous aviation, which provides real-time information gathered from aerial drones, as well as communication and signal devices for servicemen.

- NCC approach is also essential for countering hybrid terrorism and aggression, the former of which has no territorial boundaries. In the following decades, one can expect the emergence of state-sponsored environmental terrorism, for instance through the contamination of rivers, the destruction of dams and so forth.

Security Service of Ukraine (SSU) – Status of Reforms, Achievements, and Challenges

- In December 2015, the International Advisory Group (IAG) was established to assist the Security Service of Ukraine with drafting a reform concept. The reform concept was finalised and submitted to the President in August 2016, while its corresponding Action Plan has been under draft since 2016. However, without adoption of the reform concept, implementation of the Action Plan will remain highly problematic. Due to the delays with the adoption of strategic documents, deadlines for implementing reforms will most likely be postponed to 2023.
- Key issues with respect to SSU reform are summarised below:
 - Currently, the SSU has broad pre-trial investigative powers. Under the ongoing reforms, the investigative functions of the SSU will be considerably curtailed.
 - The SSU will continue combatting transnational organised crime and corruption which directly threaten national security. All remaining crime-fighting functions will be transferred to other security sector agencies. However, the transfer of law enforcement powers will take place only after the other law enforcement agencies are fully operational (in particular, the State Bureau for Investigations and National Anti-Corruption Bureau of Ukraine (NABU)).
 - The reform concept also foresees that the appointment of the SSU's chief will not take place during presidential elections, so as the SSU may operate without fear of dismissal after presidential elections.
 - Currently, the SSU is heavily engaged in warfighting, or related commitments, in the East of Ukraine. Therefore, demilitarisation of the SSU is not considered feasible in the short-term.
 - The draft law on the National Security of Ukraine foresees the establishment of an independent mechanism to oversee the security sector. Such a mechanism, if effectively functioning, would significantly contribute to democratic and civilian oversight of the security sector. The mandate and functions of the mechanism are envisaged to be regulated by separate secondary legislation.
- A major achievement of SSU reform is the creation of the first-ever publicly accessible report, developed by the SSU; a significant step towards transparency, and one which will likely positively contribute to developing public trust in the organisations.

The most notable challenges to SSU reform include the ongoing military aggression in the East, and the weaknesses of other law enforcement institutions.

Cyber Security – Recent Developments and Future Priorities

- Ukraine has encountered various forms of hybrid aggression committed by the Russian Federation, including attempts to interfere with the presidential election, as well as the infrastructure of power plants.
- In response to large-scale attacks on its critical infrastructure in recent years, in 2016 Ukraine adopted a National Cyber-Security Strategy. A key step in the implementation of the Strategy was the establishment of the National Cyber Security Coordination Centre in June 2016, a working body of the National Security and Defence Council.²
- In September 2017, a new law was adopted, which provides the legal basis for the Cyber-Strategy and respective coordination mechanisms. The law clearly stipulates the competences of different institutions. It also provides the grounds for the application of protective measures for critical infrastructure and financial institutions.
- It is envisioned that, with the amended legal framework and newly introduced coordination mechanism, Ukrainian law enforcement and security agencies will be better able to respond to cyber threats.

Oversight of the Security Sector – Achievements and Challenges

Parliament

- In recent years, the relationship between security sector agencies and relevant parliamentary committees has improved somewhat despite a lack of participation at relevant hearings. Furthermore, currently a Lt. Col. Liaison officer from the General Staff is attached to the Deputy Speaker of the Parliament.
- Strong political statements have been made supporting the reform agenda by a group of progressive, reform-minded MPs. However, those statements are often not matched by concrete action. Those MPs, who remain content with the status quo, are still in the majority.
- Parliamentary committees are not provided with sufficient information to scrutinise the budgets of security sector agencies, rendering their oversight function ineffective.

Civil Society Organisations

- The contribution of civil society organisations and think tanks to the reform process in Ukraine should be acknowledged. Conferences such as those held under the auspices of this project have enabled Ukrainian authorities to internalise and begin implementation of the principles of democratic and civilian oversight and control.

² For more information, see: <https://www.thegfce.com/news/news/2017/05/31/cybersecurity-in-ukraine/>.

- However, the involvement of civil society in monitoring the security sector has been historically problematic. Oversight mechanisms are established, recommendations are developed, but they are rarely taken on-board. For example, some years ago the SSU's Public Council submitted recommendations concerning the demilitarisation of the service. While European partners welcomed these, they were not taken into consideration by the then President, Yushchenko. Nevertheless, the SSU's public council achieved limited progress on overseeing professional training institutes (the Academy), as well as advocating for social support to servicemen and their families.
- In 2017, representatives of civil society organisations took part in a commission to select the chief of the National Anti-Corruption Bureau (NABU). Civil society representatives significantly contributed to the establishment of selection procedures, eligibility criteria, and reviewed applications. This represents good practice of civil society involvement in overseeing the security sector.
- A further example of good practice is the establishment of the Ukrainian 'League of Defence', a platform which includes representatives of private defence companies and civil society organisations specialised in defence.
- Civil society organisations have also been active in defence sector oversight. Some organisations have gone as far as to formulate model draft laws on increasing transparency in defence sector budgeting and procurement. While the draft laws have been sent to the National Security and Defence Council, the President and the relevant Ministries, no action has so far been taken.

Media

- In the age of digital information, it is increasingly difficult to distinguish between facts and propaganda, the latter as elaborated by the secret services of aggressor states.
- Ukrainian civil society has developed successful initiatives such as 'STOPFAKE'. However, initiatives need to go beyond identifying fakery in a particular news article, to convincing their audience that certain news sources are not trustworthy and should be disregarded.
- In addition to countering propaganda, Ukraine began investing in strategic communications. As part of these efforts, the Government will train civil servants on strategic communications and cooperation with the media on carrying out effective information campaigns.

International Assistance to Security Sector Reform in Ukraine – Achievements and Challenges

NATO

- 2017 has been marked by high-level political dialogue between Ukraine and NATO. The NATO Secretary General also addressed the NATO Parliamentary Assembly in Bucharest.

- NATO assistance to security sector reform continues at various levels:
 - Practical cooperation is enhanced through the implementation of trust funds. The trust fund on cyber-security has enabled the procurement of equipment to enhance cyber-defence systems. In addition, trust funds have been mobilised to deliver medical equipment, facilities and psychological rehabilitation for wounded soldiers. The latter, if not effectively addressed, may have grave future consequences.
 - The joint working group on defence and economy has been reinstalled. One major achievement of this working group is the codification of the Ukrainian defence industry into the NATO procurement system.
 - Comments provided by NATO advisers have been taken into consideration by Ukrainian lawmakers when drafting legislation.

EUAM

- EUAM has moved from strategic consultation, to the implementation of practical measures.
- The adoption of strategic documents on law enforcement reform has been an important achievement. However, the biggest challenge with regards to their implementation is the lack of understanding between the strategic and operational levels within Ukrainian law enforcement agencies. The senior management of the National Police understands the strategic goals and needs regarding reforms. However, in order for these to succeed, their goals and priorities should be effectively communicated to mid-level managers. For this reason, EUAM expanded its activities to sub-regions, and continues to provide leadership training to all management levels with the intention of creating a network of future leaders committed to reforms.
- EUAM continues to work with the National Police and the Border Services to develop respective institutional reform concepts. Although some resistance has been met during the process, overall it is a positive step that such conversations are happening.
- EUAM has and continues to heavily invest in a comprehensive rule of law project, with a focus on ensuring the accountability of police and criminal justice officers.

III. POLICY RECOMMENDATIONS

In view of the key issues and challenges identified, the panellists and participants proposed a number of policy recommendations during the conference. The recommendations listed below mirror the thematic categorisation of the previous section.

Defence Sector Reforms – Status, Achievements, Challenges

- In their current condition, army units will not be able to respond to all forms of hybrid challenges in the future. Ukraine should consider its defence sector organisation in the next 50 years, and fully adopt new approaches, such as Network-Centric Capabilities (NCC).
- In order to maintain the morale of servicemen, sufficient social benefits should be provided, including housing and accommodation as well as favourable conditions for their families.
- The draft law on National Security should be adopted. A legal basis with a clear distribution of roles and responsibilities in the security sector would allow for more effective defence planning.
- Defence procurement processes should not be fully classified. In the US, only around 25% of procurement-related information is classified. Ukraine needs to revise the rules for the classification of defence budgets, contracts and procurement processes.
- Defence procurement should be done directly from producers, without the involvement of intermediaries. This principle is foreseen in the Strategic Defence Bulletin (article 2.5.1.), which is however yet to be implemented.

Security Service of Ukraine – Status of Reforms, Achievements, Challenges

- The reform concept for the SSU should be adopted, so that the draft Action Plan can be finalised. Real progress with the implementation of reforms is only possible after the adoption of strategic documents.
- Once the situation in the East is stabilised, Ukraine should consider the demilitarisation of the SSU, so as to bring the agency in line with European standards. Although a small number of countries in Europe continue to have mixed ranks (civilian and military) in their intelligence agencies; Ukraine should strive to achieve the highest standards, reflecting those of the most progressive EU countries.
- The establishment of a monitoring group composed of Ukrainian and international experts would be useful for overseeing the implementation of reforms based on the aforementioned Action Plan.
- Currently, the SSU recruits high school graduates, and provides general education in its Academy. However, it would be more effective if the SSU recruits university graduates from various specialisations, and then provides specialised training.

Oversight of the Security Sector – Achievements and Challenges

Parliament

- Parliamentary discipline and procedures require improvement, especially in regard to the attendance of MPs to parliamentary sessions. The rules and procedures regarding the set-up of parliamentary committees should ensure that conflicts of interests are avoided. If an MP has a business interest in a certain area, he or she should not be permitted to sit in a committee legislating on that area.

Civil society organisations

- There should be strong competition for public council membership, especially the public council of the SSU. Council members should be composed of people who have a good understanding of how intelligence governance works, and who are experienced in the field. Other ministries have, to a certain extent, adopted competitive selection approaches to their public councils.

International Assistance to the Security Sector Reform in Ukraine – Achievements and Challenges

- Ukraine has set an ambitious goal with respect to adopting NATO standards by 2020. In order to achieve this goal, reforms need to go further.
- International organisations and donors also have budget constraints. Donors and Ukrainian authorities should work to streamline international assistance, improve local ownership and devise plans to ensure the sustainability of reforms.

